

ISSN 2310-371X

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ  
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

# Наукові записки

*Серія  
педагогічні та історичні науки*

Випуск СХХIV

(124)

Київ  
Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова  
2015

УДК 37+93/94](066)  
ББК 63я54+74я54  
Н 34

**ФАХОВЕ ВИДАННЯ**  
затверджено постановами президії ВАК України у 2010 р.,  
від 26.05.2010 р. № 1-05/4 (педагогічні науки), від 01.07.2010 № 1-05/4 (історичні науки)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації  
Серія КВ № 16421-4893Р від 10.02.2010 р.

**"НАУКОВІ ЗАПИСКИ"** започатковано у 1939 році в КДПІ імені О. М. Горького  
(нині НПУ імені М. П. Драгоманова)

**Редакційна колегія :**

- В. П. Андрющенко – член-кореспондент НАН України, академік НАПН України, доктор філософських наук, професор (*шеф-редактор*);  
Б. І. Андрусишин – доктор історичних наук, професор;  
В. І. Бондар – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (*заст. головного редактора*);  
В. М. Ващекевич – доктор філософських наук, професор;  
Беата Гурніцка – доктор Ph. D. Опольський університет (Польща).  
Л. П. Вовк – доктор педагогічних наук, професор;  
І. І. Дробот – доктор історичних наук, професор (*заст. головного редактора*);  
В. М. Данченко – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;  
М. І. Жалдац – академік НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;  
В. Б. Сатух – член-кореспондент НАН України, доктор історичних наук, професор;  
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор (*відповідальний секретар*);  
В. В. Обозний – доктор педагогічних наук, професор;  
О. С. Падалка – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;  
О. О. Сущико – доктор історичних наук, професор;  
М. І. Шкіль – академік НАПН і АНВШ України, доктор фізико-математичних наук, професор (*головний редактор*);  
О. Г. Ярошенко – член-кореспондент НАПН України, доктор педагогічних наук, професор;  
С. М. Яшанов – доктор педагогічних наук, професор (*відповідальний редактор*).

**Рецензенти :**  
В. В. Борисов, доктор педагогічних наук, професор;  
П. М. Чернega, доктор історичних наук, професор.

Н 34      **Наукові записки : [збірник наукових статей]** / М-во освіти і науки України,  
Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова ; упор. Л. Л. Макаренко. – Київ : Вид-во  
НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – Випуск CXXIV (124). – 276 с. – (Серія  
педагогічні та історичні науки).

ISSN 2310-371X

У збірнику вміщено статті, де розглядаються актуальні питання наукових досліджень докторантів, аспірантів, викладачів навчальних закладів та співробітників наукових установ України, які працюють у галузях педагогічних та історичних наук.

УДК 37+93/94](066)  
ББК 63я54+74я54

Рекомендовано Вченом радою НПУ імені М. П. Драгоманова  
(протокол № 7 від 24 лютого 2015 р.)

© Редакційна колегія, 2015  
© Автори статей, 2015  
© Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015

ISSN 2310-371X

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE  
NATIONAL PEDAGOGICAL DRAGOMANOV UNIVERSITY

# Naukovi zapysky

(research)

*Series  
pedagogical and historical science*

Issue CXXIV

(124)

Publishers of  
National Pedagogical Dragomanov University  
2015

ISSN 2310-371X

4. Пассов Е. И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – М.: Просвещение, 1991. – 223 с.
5. Скалькин В. Л. Основы обучения устной иноязычной речи / В. Л. Скалькин. – М.: Русский язык, 1981. – 248 с.
6. Черненко Н. М. Підготовка майбутніх менеджерів до діалогової комунікації в системі післядипломної освіти: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Н. М. Черненко. – Одеса, 2004. – 241 с.
7. Щукін А. Н. Методика преподавания русского языка как иностранного : учеб. пособие для вузов / А. Н. Щукін. – М. : Высш. школа, 2003. – 334 с.

*References:*

1. Izarenkov D. I. Obuchenie dialogicheskoy rechi / D. I. Izarenkov. – 2-e izd. – M. : Russkij yazik, 1986. – 144 s.
2. Mitrofanova O. D. Metodika prepodavaniya russkogo yazika kak inostrannogo / O. D. Mitrofanova, V. G. Kostomarov i dr. – M. : Rus. yaz., 1990. – 270 s.
3. Motina E. I. Yazik i spetsialnost: lingvometodicheskie osnovy obucheniya russkomu yaziku studentov-nefilologov / E. I. Motina. – M. : Rus. yaz., 1988. – 176 s.
4. Passov E. I. Kommunikativnyj metod obucheniya inoyazichnomu govoreniyu. – M.: Prosveshchenie, 1991. – 223 s.
5. Skalkin V. L. Osnovi obucheniya ustnoj inoyazichnoj rechi / V. L. Skalkin. – M. : Russkij yazik, 1981. – 248 s.
6. Chernenko N. M. Pidhotovka maibutnikh menedzheriv do dialohovoi komunikatsii v systemi pisliadiplomnoi osvity : dys. kand. ped. nauk : 13.00.02 / N. M. Chernenko. – Odesa, 2004. – 241 s.
7. Shchukin A. N. Metodika prepodavaniya russkogo yazika kak inostrannogo : ucheb. posobie dlia vuzov / A. N. Shchukin. – M. : Vysh. shkola, 2003. – 334 s.

**Кисиль Л. Н. Специфика обучения диалогической профессиональной речи студентов-иностранных транспортных специальностей.**

В статье рассматриваются особенности обучения профессионально направленной диалогической речи иностранных студентов транспортных специальностей. Дается характеристика профессионально направленного диалога. Аргументируется целесообразность использования текста по специальности для создания ситуации учебно-профессионального общения. Анализируются уровни сформированности навыков диалогической речи на 1-4 курсах обучения. Характеризуется диалогическая речь в сравнении с монологической речью. Описываются критеримальные подходы к определению классификаций диалогов. Акцентируется внимание на моделировании ситуаций для развития речевых навычек. Утверждается мысль о важности выработки качества говорения у студентов.

**Ключевые слова:** иностранные студенты, профессиональный диалог, высшие учебные заведения, диалогическая речь, профессиональная речь, транспортные специальности.

**KISIL L. M. The specificity of teaching professional dialogue speech for foreign students of transport specialties.**

The features of teaching of professionally directed dialogue speech for foreign students of transport specialties are discussed in the article. The description of the professionally directed dialogue is given. The advisability of using text of the specialty for the creation of the situation professional communication is argued. The levels of the development skills of dialogical speech on 1-4 training courses are analyzed. Dialogical speech compared to the monologue speech is characterized. Different approaches to the defining of criterion for classification of dialogues are described. Attention is focused on modeling situations for the development speech skills. The importance of the development skills of dialogical speech for foreign students is noted.

**Key words:** foreign students, professional dialogue, higher educational establishments, dialogical speech, professional speech, specialty of transport.

УДК 378:78

**Кондратенко Г. Г.**

## МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИХ ЦІННОСТЕЙ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

У статті розглядаються особливості музично-сценічної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка виступає як засіб формування їх професійно-особистісних цінностей. Подано визначення професійно-особистісних цінностей та розкрито значення їх формування для самореалізації особистості у професійній діяльності. Розглянуто сущість музично-сценічної діяльності, її витоки та процес розвитку, визначено існуючі форми (виконавську та театралізовану). Визначено функції, які виконує музично-сценічна діяльність (аксіологічна, професійна, виховна, загальнорозвиваюча, комунікативна). Запропоновано її складові (музично-виконавську, театралізовану, літературно-поетичну, хореографічну). Окреслена поетапна структура формування професійно-особистісних цінностей в музично-сценічній діяльності. Доведена роль музиканта-педагога та освітнього середовища у процесі формування професійно-особистісних цінностей засобами музично-сценічної діяльності.

**Ключові слова:** музично-сценічна діяльність, професійно-особистісні цінності, майбутній учитель музичного мистецтва.

Сучасне українське суспільство, а відповідно й освіта, переживають етап деформації цінностей, пошуку гармонії між стереотипними та європейськими нормами. Глобального масштабу набуває питання розвитку особистості, де на перший план виступають проблеми моральності, духовності, культури. Сьогодені вектори досліджень в Україні спрямовані на розвиток професійно-особистісної складової майбутнього фахівця. Компетентнісний і середовищний підходи, доповнені аксіологічним, стають провідними дорожоказами сучасної системи професійної освіти в Україні.

Суспільство очікує цивілізованих професіоналів-особистостей, які компетентні, здатні й хочуть змінити на краще вітчизняну систему освіти, в якій спостерігається не брак професіоналізму, а певні проблеми у формуванні особистості. Має сформуватися новий тип вчителя – особистості-професіонала, який точно усвідомлює професійну відповідальність, дотримується моральних норм і духовних орієнтирів.

Докорінні трансформації у суспільстві вимагають суттєвих змін у системі вищої освіти, де має відбутися переусвідомлення усталених парадигм і методик. У цьому процесі значна роль належить формуванню професійно-особистісних цінностей майбутніх учителів музичного мистецтва як носіїв культури та духовності, особистостей, які будуть здійснювати музично-естетичне виховання підростаючого покоління.

Як зазначає Л. Хоружа, формування професійних ціннісних орієнтацій

потребує відповідних змін в системі професійної підготовки, переорієнтації її змісту і технологій на нові освітні принципи, такі як: культуроідповідність, студентоцентризм, компетентнісно-орієнтоване навчання, корпоративність [3, с. 145].

Проблема цінностей досліджується достатньо широко у філософії, соціології, психології та педагогіці. Хоча єдиного визначення дефініції "цинності" немає, всі вони підтверджують внутрішнє спрямування особистості як основну функцію цінностей.

На дослідження освітніх цінностей та орієнтацій особи спрямовані праці І. Беха, І. Зязюна, В. Креміня, В. Лугового, В. Огнев'юка, Ю. Пелеха, О. Сисоєвої, Л. Хоружої та ін. Ряд дослідників вивчають проблему духовних цінностей (В. Василенко, Л. Виготський, З. Карпенко, І. Кевішас, Р. Кондратене, О. Олексюк, ін.). Ціннісну сферу вчителя музики вивчали Н. Свєщинська, Т. Фурсенко, А. Щербакова, ін.

У той же час, відсутність відповідної технології формування професійно-особистісних цінностей майбутніх учителів музичного мистецтва в освітньому середовищі університету та чітко сформованих стандартів цінностей професії у нормативних документах, суб'єктність їх трансформації, вимагають відповідного наукового осмислення і розробки системи істотних змін у вищій мистецькій освіті. Поза увагою дослідників лишається питання формування ціннісної сфери майбутніх учителів музичного мистецтва засобами музично-сценічної діяльності. У позанавчальній роботі вищого навчального закладу вона займає одне з провідних місць та є результатом навчального процесу з професійно-орієнтованих дисциплін. У ній здійснюється не тільки поглиблення знань, умінь і навичок, розвиток творчого потенціалу та самореалізація студентів в умовах сценічного виступу. Важливим є те, що цей процес є сприятливим у формуванні ціннісної сфери студентів-музикантів. У свою чергу, цінності виступають фундаментом культури і вихованості. Долучення у музично-сценічній діяльності до кращих зразків світового та вітчизняного мистецтва, яке в усі часи було популяризатором ідеалів і цінностей, толерантності та гуманного ставлення один до одного, сприяє формуванню ціннісного ядра особистості.

Виходячи із зазначеного, мета статті полягає у дослідженні музично-сценічної діяльності як засобу формування професійно-особистісних цінностей майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Термін навчання майбутнього вчителя музичного мистецтва в університеті збігається, як правило, з періодом становлення його ціннісної свідомості, моральних і професійних якостей. Це дає можливість самореалізуватися, стати конкурентноспроможним у професійній діяльності. У надто складний час нашого сьогодення такою необхідною для майбутнього фахівця є віра у вічні ідеали і цінності професії педагога-

музиканта, людини-гуманіста, творчої особистості. Так поступово відбувається формування загальнолюдських ідеалів, складається едина система цінностей, яка, як зазначає О. Щолокова, "дозволяє адекватно оцінювати явища в сучасному мистецтві, визначати його емоційно-психологічні стани, вибірково ставитись до існуючих соціокультурних процесів [4, с. 101].

За визначенням Н. Свєщинської цінності відіграють важливу роль у формуванні особистості й виконують дві основні функції. Перша полягає в тому, що цінності виступають основою формування й розвитку ціннісних орієнтацій людини, а друга – в тому, що "цинності мотивують діяльність і поведінку, оскільки орієнтація людини в світі й прагнення до мети теж обов'язково співвідносяться з цінностями, які належать до внутрішньої структури особи" [2, с. 6].

Ми розглядаємо професійно-особистісні цінності як ядро становлення аксіологічної сфери особистості, своєрідний арсенал особистісної та професійної самореалізації. Вони є формою суспільної свідомості, яка регламентує професійну діяльність, виражає зв'язок між очікуваннями суспільства і готовністю фахівця відповідати їм. Формування професійно-особистісних цінностей майбутнього вчителя музики в освітньому середовищі університету сприятиме переживанню внутрішніх джерел, сутності явищ, необхідних для розуміння поведінки, вчинків, умов самоорганізації особистості у професійній діяльності.

У процесі музично-сценічної діяльності відбувається підготовка студентів до майбутньої педагогічної діяльності через самореалізацію особистості в умовах сценічного виступу. У музично-сценічних заходах перед студентами постає завдання спрямувати на глядача свою діяльність, установити живий контакт з аудиторією, виявити себе у ролі вокаліста, інструменталіста, диригента, актора в умовах сценічного виступу. Засобами мистецтва відбувається передача цінностей через емоційні переживання думок, станів, а усвідомлення певних ціннісних аксіом доповнюється привласненням їх особистістю. Залучення кожного в систему ролей відповідно до здібностей, дозволяє усвідомити свою роль для колективу і власного розвитку. Позитивний вплив використання такої роботи очевидний, адже майбутні вчителі музичного мистецтва, набуваючи майстерності в процесі сценічної практики, створюють своєрідну художню продукцію, виявляють свою систему цінностей та цінностей музичного твору, що в свою чергу, проявляється в підвищенні інтересу до навчання, в самостійності та ініціативності, творчому ставленні до своєї діяльності.

Крім оволодіння елементами акторської та режисерської майстерності, що є активним доповненням до комплексу професійних знань, умінь та навичок, студенти набувають професійно-особистісних ціннісних орієнтацій. Репертуарна політика, сценічний досвід, стиль спілкування з

викладачем (керівником творчого колективу, мистецького проекту), концертно-конкурсна атмосфера, спілкування один з одним, толерантність у створенні інтерпретацій музичної продукції впливають на визначення і формування цінностей студентів саме професійно-особистісного значення.

Аналіз літератури відповідно до впровадження музично-сценічної діяльності у вищих навчальних закладів освіти, дає можливість стверджувати, що, незважаючи на великі можливості даних форм, вони досліджені недостатньо, до того ж, музично-сценічна діяльність студентів підміняється на театралізовану або ідентифікується з художньою самодіяльністю. Ракурс впливу музично-сценічної діяльності в науковій літературі досліджений епізодично.

На думку Л. Гук, музично-сценічне мистецтво є найбільш сприятливим засобом формування естетичних цінностей студентів вищих навчальних закладів та найбільш ефективними виділяє такі форми театрального мистецтва як поетично-фольклорний та молодіжний музичний театр [1, с. 52].

Дослідники В. Абрамян, Т. Борисова, І. Зайцева, О. Ковальчук, Л. Пелех, ін. розглядають театралізовану діяльність як засіб удосконалення творчих здібностей вчителя, його педагогічної майстерності.

В той же час, поняття музично-сценічної діяльності входить за рамки лише театралізованої діяльності, а тому досліджено значно менше. У навчально-виховній роботі студента-музиканта музично-сценічна діяльність є не просто формою художньої самодіяльності, а виступає важливим засобом удосконалення ціннісно-смислової сфери.

Музично-сценічна діяльність, як і театральна, має спільні коріння у народних обрядах і святах, де у народних піснях зосереджені засади сценічного дійства, народної драми. З народних ігрищ згодом відокремилися скромоші дійства – комедійні, драматичні сценки, музичні, танцювальні номери. В наступних століттях мистецтво скоморохів отримало розвиток в лялькових театрах, стало основою циркового та естрадного мистецтва.

Одним із джерел музично-сценічної діяльності можна вважати народний музичний ляльковий театр "Вертель", вистави якого мали певний сюжет, проходили на спеціально пристосованій сцені з декораціями і костюмами. Провідна роль належала музиці, яка супроводжувала розвиток сюжету. Це були канти для ілюстрації першої релігійної дії вистави та жартівліві пісні й танці в народно- побутовій частині. Народна пісня і танець поступово стали невід'ємною частиною дії і були засобом характеристики персонажів. Авторами та виконавцями вертепу спочатку були учні українських колегіумів та Київської академії. Згодом вертепні вистави стали виконувати цехові музиканти, ремісники, серед яких виник "живий" вертель у виконанні людьми, а не ляльок.

Театральні вистави в навчальних закладах (колегіумах, Київській академії) з'явилися на Україні в 17 столітті, отримавши назву шкільних театрів. Драматичні твори на міологічні та історичні сюжети писали в основному викладачі поезії, а розігрували учні.

Виховання і навчання студентів засобами музично-сценічної діяльності успішно практикувалося у 18 столітті у Харківському колегіумі. Українські шкільні вистави у вигляді декламацій і діалогів проводились в Острозькій школі та Львівській братській школі, згодом у Київській братській і Лаврській школах.

У Києво-Могилянській академії українською мовою були написані і поставлені багатоактні драми великомирового і різдвяного циклів, драми типу міраклів і мораліт, на історичні теми, інтермедії. В таких виставах значна роль належала музиці – вокальній, інструментальній, хоровій, танцювальній.

В 1859 році у Київському університеті було створено студентський театр, який очолили М. Старицький, М. Лисенко, П. Чубинський.

Досвід вертепу та шкільних театрів став основою кріпосних театрів, оркестрів і капел, а надалі основою професійних вільних театрів. Починаючи з середини XIX століття, театральні гуртки створювалися в різних містах і селах і відігравали важливу роль в житті не лише окремих людей, але й міста, села, де театральний колектив був носієм культури, цінностей та носив просвітницький характер. Фундаторами української драматургії були театральні письменники і поети І. Котляревський, Г. Квітка-Основ'яненко, Т. Шевченко, І. Франко. Л. Українка. Залишилися незмінними основні принципи цієї діяльності – демократизм, виховний вплив на людину, формування цінностей, розвиток творчості.

У ХХ–ХХІ столітті вищі навчальні заклади продовжили впровадження театралізованої діяльності у позанавчальну роботу вищих навчальних закладів, де вона була елементом змістового дозвілля. Разом з тим, саме музично-сценічна діяльність майбутніх учителів музики (музичного мистецтва) є процесом професійного удосконалення в умовах публічного виступу.

Таким чином, ми трактуємо музично-сценічну діяльність як цілісний педагогічний процес формування і розвитку творчої особистості, що здійснюється на основі врахування особистісних інтересів та цінностей студентів, взаємодії з соціокультурним середовищем вищого навчального закладу, органічної єдності цієї діяльності з освітнім процесом. Вона може реалізуватися в двох формах: виконавській та театралізованій. У виконавській формі в традиційних концертах і конкурсах поєднуються інструментальна, вокальна, хорова діяльність студентів без театральної трибуни. Театралізована форма поєднує музично-виконавську, акторську і режисерську діяльність в музичних виставах,

мистецьких проектах, музично-розважальних програмах, тощо. Важливим в застосування театральної атрибутики, основ акторської та режисерської майстерності, законів драматичної дії.

Музично-сценічна діяльність, охоплюючи музично-виконавську, театралізовану, літературно-поетичну, хореографічну складові, в умовах сценічного публічного виступу формує цінності майбутніх учителів музики в інформаційно-освітній, корегувальній, оцінювальній, творчій ланках. Аксіологічна функція (формування і дотримання системи цінностей) поєднується з професійною, виховною, загальнорозвиваючою, комунікативною функціями.

Ефективність впливу музично-сценічної діяльності залежить від взаємодії педагогічного і художнього аспектів діяльності, від сформованості спеціальних умінь і навичок.

Формування професійно-особистісних цінностей у процесі музично-сценічної діяльності передбачає дотримання певної структури. Так, знайомлячись з існуючими професійними цінностями та цінностями музичного мистецтва, студенти набувають певних знань і компетентностей. Потім відбувається етап дотримання в поведінці цінностей і норм, які згодом мають бути привласнені й інтегровані з особистими цінностями, переусвідомлені з власними переконаннями, потребами та інтересами.

Безпосередньо в процесі передачі й формування цінностей значна роль належить особистості музиканта-педагога вищого навчального закладу, його готовності стати носієм цих цінностей. Саме в мистецькому середовищі серед деяких викладачів є непорозуміння і пихатість, "зоряність" і "не корпоративність", що є причиною виробництва хибних цінностей у студентів. Разом з тим, саме особистість педагога-музиканта, його власний приклад мають популяризувати відповідну систему професійних та особистих цінностей. Таким чином, улюблена музично-сценічна діяльність має нести людяність, толерантність, професіоналізм і гуманізм.

Освітнє середовище сучасного університету включає змістовну систему соціально-гуманітарних заходів, серед яких – мистецькі проекти, концерти, вистави, різноманітні творчі заходи, до багатьох з яких студенти-музиканти готуються самостійно. Участь в них дає можливість кожному виявити свою індивідуальність, набути навички написання сценаріїв свят, виступити в ролі композитора, музиканта-виконавця, актора або режисера. А формування цінностей здійснюється в процесі створення університетських музичних традицій.

Отже, поєднання комплексу мистецтв у музично-сценічній діяльності формує ціннішу сферу майбутнього вчителя музичного мистецтва. Дотримання та культивування цінностей у музично-сценічній діяльності сприяє інтеграції всіх учасників цього процесу. І надзвичайно важливо,

щоби ціннісні орієнтири, як дороговкази життя і професійної діяльності, відповідали справжнім вартостям світового співтовариства, культури і музичного мистецтва.

#### Використана література:

Гук Л. В. Музично-сценічне мистецтво як засіб формування естетичних цінностей студентів вищих навчальних закладів / Л. В. Гук // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. – Луганськ, 2011. – № 8 (219). – Ч. II. – С. 51-54.

Свєщинська Н. В. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів засобами фортепіанної музики: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Н. В. Свєщинська; Кіровогр. держ. пед. ун-т ім. В. Винниченка. – Кіровоград, 2005. – 20 с. Хоружая Л. Л. Ценностные ориентации будущего профессионала / Л. Л. Хоружая // Профессиональное образование: проблемы и достижения: материалы IV Всероссийской с международным участием научно-практической конференции (11-13 ноября 2014 г.) / отв. ред.: А. Ш. Бодрова, Е. В. Колесникова, В. Н. Куроцкий. – Томск: Издательство Томского государственного педагогического университета, 2014. – С. 144-147.

Щолокова О. П. Теоретико-методичні засади формування культурологічної освіченості педагога-музиканта / О. П. Щолокова // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття: матер. Міжнарод. наук.-практ. конф. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2014. – С. 96-104.

#### References:

Huk L. V. Muzychno-stsenichne mystetstvo yak zasib formuvannya estetychnykh tsinnostey studentiv vyszhykh navchal'nykh zakladiv / L. V. Huk // Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka. – Luhansk', 2011. – #8(219). – Ch. II. – S. 51-54.

Sveschyns'ka N. V. Formuvannya tsinnisnykh orijentatsiy maybutnikh uchyteliv zasobamy fortepiannoyi muzyky : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04 / N. V. Sveschyns'ka; Kirovohr. derzh. ped. un-t im. V. Vynnychenka. – Kirovograd, 2005. – 20 c.

Khoruzhaya L. L. Tsennostnye orijentatsyy budushchego professyonal'a / L. L. Khoruzhaya // Professyonal'noe obrazovaniye: problemy y dostizheniya: materialy IV Vserossiyeskoy s mezhdunarodnym uchastiem nauchno-prakticheskoy konferentsii (11-13 noyabrya 2014 g.) / otv. red.: A. Sh. Bodrova, E. V. Kolesnykova, V. N. Kurovskyy. – Tomsk: Yzdatel'stvo Tomskogo hosudarstvennogo pedahohicheskogo unyversyteta, 2014. – S. 144-147.

Shcholokova O. P. Teoretyko-metodichni zasady formuvannya kul'turolohichnoi osvichenosti pedahoha-muzykanta / O. P. Shcholokova // Profesiyna mystets'ka osvita i khudozhnja kul'tura: vyklyky XXI stolitтя: mater. Mizhnarod. nauk.-prakt. konf. – K.: Kyiv. Un-t im. B. Hrinchenka, 2014. – S. 96-104.

КОНДРАТЕНКО А. Г. Музично-сценічна діяльність як средство формування професіонально-личностних ценностей будущего учителя музыкального искусства.

В статье рассматриваются особенности музыкально-сценической деятельности будущих учителей музыкального искусства, которая выступает как средство формирования их професионально-личностных ценностей. Дано определение професіонально-личностных ценностей и раскрыто значение их формирования для самореализации личности в профессиональной деятельности. Рассмотрены сущность музыкально-сценической деятельности, ее источники и процесс развития, определены существующие формы (исполнительская и театрализованная). Определены функции, которые выполняет музыкально-сценическая деятельность (аксиологическая, профессиональная, воспитательная, общеразвивающая, коммуникативная). Предложено ее составляющие (музыкально-исполнительская, театрализованная, литературно-поэтическая, хореографическая). Обозначена поэтапная структура формирования професіонально-личностных ценностей в музыкально-сценической деятельности. Доказана роль музыканта-педагога и образовательной среды в процессе формирования професіонально-личностных ценностей средствами музыкально-сценической деятельности.

**Ключевые слова:** музыкально-сценическая деятельность, профессионально-личностные ценности, будущий учитель музыкального искусства.

**KONDRAHENKO G. G. Musical and stage activity as means of formation of professional and personal values of the future teachers of music.**

In the article the features of future teachers of music stage and musical activity, serving as a source of their professional and personal values, have been considered. Also the definitions of the professional and personal values and values disclosed for forming their self-identity in professional activity have been formulated. The essence of musical and theatrical activity, its origins and development, identified existing forms (and theatrical performance), have been investigated. The functions performed by the musical and theatrical activity (axiological, professional, educational, general developmental, communication) and the components of the musical and theatrical activity (musical and performance, theatrical, literary and poetry, dance) have been defined. Also the phased structure formation of the professional and personal values in music and stage activity have been outlined. The teacher's of music and the educational environment's role in the process of professional and personal values forming by means of musical and theatrical activities have been proved.

**Key words:** musical and stage activity, professional and personal values, future teacher of music.

УДК 378.147.016:[744.2:687]

Косяк І. В.

## ПРОБЛЕМИ ТА ЗНАЧЕННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗА ПРОФІЛЕМ ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В статті проаналізовано стан графічної підготовки педагогів професійного навчання за профілем технологія виробів легкої промисловості. В результаті проведеного аналізу були визначені недоліки, причини неякісної графічної підготовки та запропоновані варіанти їх виправлення.

**Ключові слова:** графічна підготовка, професійна освіта, креслення, нарисна геометрія.

Підвищення вимог до сучасних фахівців підприємств в легкої промисловості спричиняє за собою зростання ролі педагогів професійного навчання за профілем технологія виробів легкої промисловості їх відповідальності за підготовку молодого покоління. Не викликає сумніву, що рівень підготовки майбутніх фахівців багато в чому залежить від професійно-педагогічної компетентності педагога професійного навчання, що складається з сукупності компетенцій, до яких вважаємо необхідно віднести графічну компетенцію (графічну підготовку).

Графічна підготовка студентів інженерних спеціальностей повинна бути цілісною педагогічною системою, яка володіє особистісним,

практичним спрямуванням з метою забезпечення конкурентоспроможності фахівця на ринку праці відповідно до світових стандартів, ефективності його інтелектуального розвитку, професійної компетентності, творчого потенціалу, рефлексії власної діяльності, здатності до саморозвитку на основі об'єктивних законів суспільства, природи, техніки й технологій з урахуванням екологічного та морального імперативів, усвідомлення гармонізації предметного світу [1, с. 7].

Питання графічної підготовки знайшли своє відображення у роботах Н. О. Бондаря, І. С. Голіяд, Д. Е. Кільдерова, Ю. В. Фещука (аспекти розвитку просторової уяви та просторового мислення), Г. Р. Гаврищак, О. М. Джедкули (методичні аспекти викладання нарисної геометрії), П. Г. Буянова, А. М. Гедзика, Л. О. Гриценка, Л. П. Дубовик, В. К. Сидоренка (методика навчання креслення), О. О. Баскова, М. М. Козяр, Г. О. Райковської, М. Ф. Юсупової (формування графічних знань і вмінь засобами інформаційних технологій), В. В. Васенка, І. В. Гашулей, Н. І. Дорошенко (графічна підготовка у профтехосвіті), О. О. Мусієнка, Т. О. Олефіренка, М. О. Скрипкіної, Р. В. Чурбаєва (формування графічної компетентності) та ін.

**Мета статті** – розглянути проблеми та значення графічної підготовки майбутнього педагога професійного навчання за профілем технологія виробів легкої промисловості.

Розвиток науки і виробничих технологій сьогодення зумовлює необхідність якісної інженерної освіти, що неможливо без високого рівня графічної підготовки студентів, оскільки вивчення практично всіх спеціальних інженерних дисциплін засновано на теоретичних знаннях, практичних уміннях і навичках, набутих ними в процесі вивчення графічних дисциплін.

Аналізуючи процес творчої роботи винахідників, П. М. Якобсон [7, с. 30] говорить про важливість графічної діяльності в процесі проектування. Автор зазначає, що графічний вираз ідей супроводжує майже всі стадії роботи розробника, а креслення є істотним моментом в його роботі. Це визначається типом і властивістю тих мисленевих операцій, які здійснює винахідник та значенням цих операцій в розвитку наочного образу. Важко відірвати мисленевий процес рішення задачі розробника під час його пошуків від графічного оформлення, яке супроводжує цю роботу. Та майбутній педагог професійного навчання за профілем технологія виробів легкої промисловості повинен не тільки вміти правильно читати креслення та схеми, здійснювати графічну постановку завдань, проектувати, будувати графічні моделі, а також грамотно реалізовувати лаконічну графічну мову, застосовуючи інформаційні технології та графічні системи.

Останнім часом у навчальних планах технічних ВНЗ все більше уваги

## ЗМІСТ

### ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

**Борисов В. В., Борисова С. В.**

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК САМОСТАВЛЕННЯ КЕРІВНИКА  
НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ТА РІВНЯ  
КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ ОРГАНІЗАЦІЇ ..... 73

**Бартоши Л. П.**

ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ  
УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ТУРИЗМУ ..... 15

**Божко Н. М.**

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ЭТНИЧЕСКОГО  
САМОСОЗНАНИЯ АЗЕРБАЙДЖАНСКИХ СТУДЕНТОВ  
В УСЛОВИЯХ МЕЖКУЛЬТУРНОГО КОНТАКТА ..... 21

**Бутиріна М. В., Кобзар О. О.**

ЗМІСТ КОМП'ЮТЕНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ  
ТЕХНОЛОГІЙ У СИСТЕМІ КОМПЕТЕНТНІСТНОГО ПІДХОДУ ..... 29

**Галаган І. М.**

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОЕКТУВАННЯ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ  
З ФАХОВИХ ДИСЦИПЛІН ОРІЄНТОВАНИХ НА ВИКОРИСТАННЯ  
КОМП'ЮТЕРНОГО СЕРЕДОВИЩА НАВЧАННЯ ..... 37

**Галів М. Д.**

РЕЛІГІЙНО-КОНФЕСІЙНІ ВІЗІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ  
ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНОМУ НАРАТИВІ  
(ДРУГА ПОЛОВИНА XIX – ПОЧАТОК ХХ СТ.) ..... 43

**Геращенко С. І., Коновалчук М. В.**

ДО ПИТАННЯ ВИВЧЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ  
МОВЛЕННЄВОГО РОЗВИТКУ РОЗУМОВО ВІДСТАЛИХ ДІТЕЙ ..... 51

**Джога О. В.**

ПРИНЦІПИ ВИКОРИСТАННЯ  
ПРОФЕСІЙНО-ОРИЄНТОВАНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ  
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У ВІЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ..... 61

**Дем'яненко В. М.**

МІСЦЕ МЕРЕЖНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ  
В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПЕДАГОГА ..... 67

**Журба Г. П.**

ВПЛИВ УПРОВАДЖЕННЯ ДИСТАНЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ  
НА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ТА РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ  
ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДЛЯ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ..... 73

**Золокотська Л. О.**

УПРАВЛІННЯ ВІЩИМИ НАВЧАЛЬНИМИ ЗАКЛАДАМИ  
НА ЗАСАДАХ ФІНАНСОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ: ПРОБЛЕМНЕ КОЛО ..... 80

**Кісіль Л. М.**

СПЕЦІФІКА НАВЧАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ  
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ТРАНСПОРТНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ..... 89

**Кондратенко Г. Г.**

МУЗИЧНО-СЦЕНІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ  
ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНИХ ЦІНОСТЕЙ  
МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ..... 95

**Косяк І. В.**

ПРОБЛЕМИ ТА ЗНАЧЕННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ  
МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ  
ЗА ПРОФІЛЕМ ТЕХНОЛОГІЯ ВИРОБІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ..... 102

**Кулінка Ю. С., Петрук М. В.**

ШЛЯХИ ВПРОВАДЖЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ  
НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ ПЕДАГОГІЧНОГО ДИЗАЙНУ ..... 108

**Лебедєв Д. В., Котляренко О. Л.**

ХУДОЖНЯ ОБРОБКА МЕТАЛУ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА  
ФОРМУВАННЯ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ  
МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДИЗАЙНЕРСЬКОГО ПРОФІЛЮ ..... 116

**Хатира Агазер кызы Мамедова**

ПРИВІТИЕ ШКОЛЬНИКАМ ПРАКТИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ И НАВЫКОВ  
В ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ШКОЛАХ  
НА ВНЕКЛАССНЫХ ЗАНЯТИЯХ ПО БИОЛОГИИ ..... 123

**Чачача Т.**

ОСОБЛИВОСТІ ПРОФІЛЬНОЇ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ  
В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ..... 130

**Чиколінська С. І.**

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ  
МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ СЛУХОВОЇ УВАГИ  
У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА ..... 137

**Ліхальська О.**

УМОВИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ ..... 143

**Павлюченко Л. С.**

ЗМІСТ, СТРУКТУРА І ТЕХНОЛОГІЇ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ДО КОНТРОЛЬНО-ОЦІНЮВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ..... 149

**Попова Г. Д.**

ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ТА ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕХНІКИ "ДЕКУПАЖ" ..... 156

**Прокоф'єв Є. Г.**

ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ НАУКОВОЇ КАРТИНИ СВІТУ ШКОЛЯРІВ ..... 164

**Сажієнко О. П.**

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІНФОРМАТИКИ ..... 174

**Скляренко І. Ю.**

СТВОРЕННЯ МІНІСТЕРСТВА ШЛЯХІВ СПОЛУЧЕННЯ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ ..... 181

**Ткач Д. І.**

ГЕОМЕТРО-ГРАФІЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ АРХІТЕКТОРІВ ЯК ОСНОВА СТАНОВЛЕННЯ ЇХНЬОГО ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ ..... 193

**Чень Чунься**

ФОРМИРОВАНИЕ ЛИНГВОМЕНТАЛЬНОЙ МОДЕЛИ МИРА ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ-ФИЛОЛОГОВ СРЕДСТВАМИ РУССКОГО ЯЗЫКА ..... 201

**Шевченко А. І.**

СТАНОВЛЕННЯ ТА ОСНОВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ДИЗАЙН-ОСВІТИ В УКРАЇНІ ..... 207

**Шовиць К.**

ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ..... 215

**Щербина О. О.**

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ..... 227

**Юржинець В. В.**

СТРУКТУРУВАННЯ ЗМІСТУ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ "ТЕХНОЛОГІЯ" ТА ЗАВДАННЯ НОВОГО ЕТАПУ її ФОРМУВАННЯ ..... 233

**Яременко Л.**

ПОЗАШКОЛЬНА ОСВІТА ЯК ПОЛЕ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ І ТРУДОВОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ ..... 240

**Яцик М. Р.**

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КЛЮЧОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКИХ КОМПЕТЕНЦІЙ МАЙБУТНІХ МАГІСТРІВ З МЕНЕДЖМЕНТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ..... 247

**AL Ghanimi Qabas Jameel Rashid**

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ДРУГОГО КУРСУ РІЗНИХ ТИПІВ ЧИТАННЯ ..... 254

**ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ..... 262**

## CONTENTS

## PEDAGOGICAL SCIENCE

Borysov V. V., Borysova S. V. The relationship of the self-head scientist institutions and the level of corporate culture.....	15
Bartosh L. P. Didactical principles of managerial culture development for future tourism managers.....	16
Bozhko N. M. Some features of the ethnic consciousness of azerbaijan students in intercultural contacts.....	21
Butirina M. V., Kobzar O. A. A table of contents of computer jurisdiction of future teacher of technologies is in the system of kompetentnostnogo approach.....	29
Galagan I. M. Methodical bases of planning of lecture employments are on professional disciplines of oriented to the use of computer environment of studies.....	37
Haliv M. D. Religious and faith-based beliefs in the Ukrainian historical and pedagogical narrative (second half of XIX – beginning of the XX century).....	43
Gerasenko S. I., Konovalchuk M. V. To question of study of features of vocal development mentally of backward children.....	52
Dzhogha O. V. Principles of the use of the professionally-oriented technologies of teaching of future specialists are in higher educational establishments.....	61
Dem'yanenko V. M. Location network learning means in teacher preparation.....	67
Zhurba G. Influence of introduction of the controlled from distance methods of teaching on a competence and development of creative capabilities during preparation of specialists for food retail industry.....	71
Zolokotska L. Higher educational establishment on the basis of financial management: problem circle.....	80
Kisil L. M. The specificity of teaching professional dialogue speech for foreign students of transport specialties.....	89
Kondratenko G. G. Musical and stage activity as means of formation of professional and personal values of the future teachers of music.....	95
Kosyak I. V. Problems and values of graphic preparation of future teacher of the vocational training on a type technology of wares of light industry.....	102
Kulinka Ju. S., Petruk M. V. Ways of introduction of multimedia technologies on the lessons of technology by facilities of pedagogical design.....	108
Lebedev D. V., Kotlyarenko O. L. Artistic treatment of metal as necessary constituent of forming of creative capabilities of specialists of dizayneroskogo type.....	116
Mammadova Khatira Aghazar. Inoculation of pupils with knowledge and skills at comprehensive schools in extra-curricular activities in biology.....	123
Machacha Tat'yana. Features of type technological education are in the countries of the European Union.....	130

## Collection of articles

Mykolinska S. I. The Results of the Implementation of the Methods of Formation the Auditory Attention in Primary School Children at the Music Lessons.....	137
Michalskaya O. Terms of health of saving of modern personality.....	143
Pavlyuchenko L. S. Content, structure and technology of the training of future teachers of informatics to Control and assessment activities.....	149
Popova G. History and appearance main characteristics technics "decoupage".....	156
Prokof'ev E. G. Preparation of teachers as factor of forming of scientific picture of the world of schoolboys.....	164
Sazhienko A. P. Advantages and lacks of test control in the process of professional preparation of future teachers of informatics.....	174
Sklyarenko I. Yu. Creation of Ministry of ways of report and his role is in development of educational establishments of railway transport.....	181
Tkach D. I. Elements of humanitarian content preparation of future architects as a basis for the development of their professionalism.....	193
Chen Chunxia. Forming of Foreign students' lingual-mental model of the world by Russian language means.....	201
Shevchenko A. I. Becoming and basic directions of development of formation of design is in Ukraine.....	207
Shovsh K. Informative culture of social teacher: features of forming and realization.....	215
Shcherbyna Olena. Peculiarities of intellectual activities of the non-philology students during the practical training in foreign language.....	227
Yurzhenko V. V. Structuring the content of the educational branch "Technology" and the problem of a new stage of its formation.....	233
Yaremenko L. Non-formal education as a field of professional self-determination and labor education of a personality.....	240
Yacik Mar'yana. Pedagogical terms of forming of key organizationally administrative jurisdictions of future master's degrees of management of economic security.....	247
AL Ghanimi Qabas Jameel Rashid. The results of the experimental checking of the effectiveness of the methodology of teaching students different types of reading.....	254